BIBLIOTECA NACIONAL ARUBA

Huwelijksfeesten op Aruba

Departamento Arubiana

2004

Tekening van: Jaap Kramer - Uit: matrimonio i seksualidat / J.J. Schreuder

INHOUDSOPGAVE

♪Ban Boneiru, ban casa un bez ♫ ... 3
Huwelijksgebruiken ... 4
Ontmoeting ... 4
Verloving ... 4
De wet ... 5
Ondertrouw ... 5
Despedida di soltero ... 5
Trouwen in het stadhuis ... 6
Kerk ... 7
Katholiek trouwen op Aruba ... 7
Kussen ... 8
Kleding ... 9
Bruidegom ... 9
Bruid ... 9
Bruidsmeisjes ... 10
Kleuren ... 10
Toeteren ... 10
Bijgeloof ... 11
Feest ... 11
Felicitaties ... 11
Ban baila un wals ... 12
Bolo preto ... 12
Caha di bolo ... 13
Dulce de leche ... 14
Recuerdo ... 14
Huwelijksreis ... 14

Literatuur 15

♪ *BAN BONEIRU, BAN CASA UN BEZ* ♫

Trouwen doen we al heel lang. In elke cultuur zijn er bepaalde gewoonten en rituelen voor het huwelijksfeest. De viering van een huwelijksceremonie kan een beetje veranderen door de jaren heen. Dat komt bijvoorbeeld door invloeden van buitenaf.

Op Aruba kennen we bijvoorbeeld de '*bolo preto*', dat is een typische Arubaanse bruidstaart. Zonder '*bolo preto*' wordt er niet getrouwd. Ook de *recuerdos* (klein aandenken) zijn voor iedereen bekend en de taartdoosjes (*Caha di bolo*) die mooi versierd worden. In de *caha di bolo* horen ook de *almendra's* thuis, dit zijn snoepjes waar amandelnootjes in zitten en suikergoed (*Dulce de leche*).

Maar goed, waar komen die gebruiken vandaan en hoe wordt een trouwfeest gevierd op Aruba?

HUWELIJKSGEBRUIKEN

De gewoonten rond het huwelijk op Aruba zijn geïntroduceerd door de Europese kolonisten[1].

Aangezien de slaven niet mochten trouwen, bleef de Afrikaanse invloed op deze ceremonie miniem, hetgeen niet wil zeggen dat bijgeloof geen rol speelde[2].

ONTMOETING

Vroeger waren de ouders zeer streng voor wat betreft de omgang tussen jongens en meisjes. Meisjes gingen nergens naar toe zonder toestemming of begeleiding. Een jongen en een meisje konden elkaar alleen maar ontmoeten op weg naar of in de kerk. (*Zie bijlage: Cosnan di antes*) Uiteraard is dit allang niet meer zo.

VERLOVING

Atan Lee vertelt in zijn boekje[3] dat het vroeger de gewoonte was om eerst te verloven. De jongeman ging op bezoek bij de ouders van het meisje waar hij verliefd op was om eerst netjes te vragen of hij het meisje mocht bezoeken (*pidimento di man*).

[1] Volkskunde van Curacao / Nicolaas van Meeteren
[2] Encyclopedie van de Nederlandse Antillen
[3] Nos tur por siña / Atan Lee

Dan dacht de vader daar eerst over na en als hij het goed vond werd er afgesproken wanneer en hoe laat de jongeman op bezoek mocht komen.
Daarna gingen de ouders van het meisje op bezoek bij de ouders van de jongen om kennis te maken.
De verloving werd officieel gevierd en de datum van het huwelijk werd bekendgemaakt (*Verloofmento*). Op Aruba was het de gewoonte, dat de jongeman deze stap pas nam wanneer hij in staat was een huis te bouwen. Dit gebruik is praktisch helemaal uit de mode. Als tegenwoordig het woord 'verloving' valt, kijkt iedereen vreemd op.

DE WET

ONDERTROUW

Dit gebeurt uiterlijk twee weken voor het huwelijk en houdt in dat het paar aangifte doet. Dus men gaat bij de burgerlijke stand bekend maken dat men van plan is om te trouwen.

Ambtenaren krijgen op Aruba op de dag dat ze in ondertrouw gaan een vrije dag en als ze trouwen krijgen ze vier vrije dagen.

DESPEDIDA DI SOLTERO

Het is gebruikelijk dat er voor zowel de bruid als de bruidegom, elk apart, een klein feestje wordt georganiseerd. Samen met vrienden en vriendinnen wordt er afscheid genomen van het vrijgezellenbestaan.

TROUWEN IN HET STADHUIS

Op Aruba wordt voor de wet een huwelijk dat enkel voltrokken is in de kerk, thuis of ergens anders niet erkend. Het huwelijk is pas geldig als het huwelijk is voltrokken door een ambtenaar bij het Bureau Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister.

Om te kunnen trouwen moet men achttien jaar of ouder zijn. Als een meisje jonger is dan zestien en wil trouwen dan kan dat met een doktersverklaring waarin staat dat ze in verwachting is alsook schriftelijke toestemming van de ouders.

Er moeten minimaal 2 getuigen zijn bij de ceremonie in het stadhuis. Sinds 1999 worden de meeste huwelijken voltrokken in het mooie grote gebouw in de Wilhelminastraat. Je kan ook zeggen in de trouwzaal van het stadshuis.

In het begin van de eeuw, in Savaneta, kon een paartje voor de wet trouwen in het huis van Emiliano de Cuba. Daar kwam 1 keer per week een ambtenaar van de burgerlijke stand.
(Zie bijlage: Casamento no ta pa mucha)

Vroeger ging het jonge paar op een ezel naar de kerk, gevolgd door de hele familie. Voorop de stoet liep een groep muzikanten die de stoet naar de kerk begeleidde[4].

KERK

Na het trouwen voor de wet is er meestal een ceremonie in de kerk, tenminste als het bruidspaar dat wil. Om in de kerk te kunnen trouwen

[4] Cosnan di antes. Uit: Entre otro 1994

stelt de kerk een aantal voorwaarden. Bijvoorbeeld het bruidspaar moet gedoopt zijn in de kerk.
Soms wordt er gevraagd dat het bruidspaar belijdend lid is van de kerk (*Protestantse kerk*) of dat er Heilige Communie is gedaan (*Katholieke kerk*). De inzegening van het huwelijk wordt in het register van de kerk ingeschreven.

KATHOLIEK TROUWEN OP ARUBA

De katholieke kerk op Aruba heeft graag dat de verloofden een cursus volgen voordat ze trouwen. Zo kunnen jonge mensen zich goed voorbereiden op het huwelijk. Dan wordt er verteld wat belangrijk is voor een huwelijk. Er wordt gepraat over verantwoordelijkheden, spiritualiteit, sexuele voorlichting en de (geloofs)opvoeding van de kinderen die binnen het huwelijk geboren worden.
Deze voorlichting noemt men: *Encuentro de novios y novias* of *preparacion matrimonial.* De cursus wordt gegeven 6 maanden vóór het huwelijk in de kerk.

Op Aruba is het gebruikelijk dat er een Padrino en een Madrina voor het huwelijk worden uitgekozen. Dit zijn niet dezelfde Madrina en Padrino (peetouders) die worden uitgekozen bij het doopfeest van een baby. Tijdens de ceremonie in de kerk staan de Padrino en Madrina naast het bruidspaar.

Ringendragers en strooisters ontbreken niet aan de ceremonie in de kerk. De trouwringen worden gepresenteerd op een klein (satijnen) kussentje.

KUSSEN

Toen de huwelijksgebruiken zich ontwikkelden, werd de kus een onderdeel van de huwelijksceremonie.

KLEDING

BRUIDEGOM

De mannen hebben meestal een mooi pak aan. Een driedelig pak (*Bachi*) met een overhemd. De kleur van het pak is vaak zwart. Vroeger had de bruidegom een hoge zwarte hoed op[5].

[5] Buiten de schaduw van de gouverneurs / W.F.M. Lampe - p. 46

BRUID

Shimis di bruid: De bruid heeft traditioneel een lange witte jurk aan. Soms is de bruidsjurk in een andere lichte kleur maar geen donkere of felle kleuren. Soms heeft de bruid een sluier voor haar gezicht (De sluier symboliseert trouw en onschuld[6]). En soms heeft ze handschoenen aan.

Als de bruid niet meer bij haar ouders thuis woont, vindt de kleedpartij in het ouderlijk huis plaats. Als de bruid nog bij haar ouders thuis woont, wordt de kleedpartij verhuist naar het huis van een goede vriendin of een familielid of een buurvrouw. Op de dag van de bruiloft krijgt de bruidegom de bruid niet te zien. Zij laat zich dan opmaken door haar familie en de kapper. Voor de bruidegom moet de jurk (en het uiterlijk) van de bruid een verrassing zijn.

Het is een gewoonte dat de bruid bij het kleden er op let dat er in haar garderobe; iets geleends is (een kledingstuk of een zakdoek), iets ouds (een sieraad), iets nieuws (bruidsjurk of een cadeautje van de moeder van de bruid) en iets blauws (een kouseband). Dit gebruik vind je ook terug in andere landen en is vrij bekend. Blauw was vroeger de kleur van zuiverheid, de liefde en de trouw.

[6] Nos tur por siña / Atan Lee

BRUIDSMEISJES

De bruidsmeisjes hebben traditioneel allemaal dezelfde jurk aan. Vaak worden die speciaal door een naaister op Aruba of in het buitenland gemaakt. De bruid en de bruidsmeisjes kiezen samen een mooi ontwerp uit.
◦ *Het verschijnsel van bruidsmeisjes stamt uit de tijd van het oude Rome toen er tien getuigen aanwezig moesten zijn bij een trouwerij.*

KLEUREN

Vaak zijn alle decoraties in de zaal waar de receptie wordt gehouden, de *Caha di bolo* en de ballonnen in dezelfde kleur. Ook de corsages, het bruidsboeket en de bloemen zijn in dezelfde kleuren. Alles past netjes bij elkaar en vormt een mooi geheel.

TOETEREN

Als de stoet van het stadhuis of de kerk wegrijdt, wordt er soms onophoudelijk door de auto's in de stoet getoeterd. De stoet gaat het liefst door de hoofdstraat (Caya G.F. Betico Croes). De bedoeling is dat iedereen weet dat er een '*casamento*' heeft plaatsgevonden.

BIJGELOOF

Gedurende de verlovingstijd mogen de aanstaande echtgenoten elkaar geen stalen of scherpe voorwerpen, zoals een schaar, een mes, etc.

cadeau geven. Volgens de bijgelovigen zou dan de relatie 'verbroken' kunnen worden.

Strooien met bloemblaadjes, gekleurde rijst of confetti. (*Dit wordt gedaan om de vruchtbaarheid van het huwelijk af te dwingen*)

FEEST

Het feest wordt gevierd met lokale en gevarieerde muziek. De gasten zijn feestelijk gekleed, vaak gala kleding. Traditioneel wordt er vleessoep (*soppi di bestia chikito y stoba di bestia chikito)* geserveerd. Maar dit gebeurt niet meer zo vaak.

FELICITATIES

Vroeger:
In de woning van de ouders van de bruid waar de receptie meestal plaatsvond, mocht het bruidspaar op een met mooie stoffen versierde sofa zitten om de felicitaties in ontvangst te nemen. Er werd champagne geschonken voor de gasten en er werd dan een toost uitgebracht. Na de felicitatieronde bewoog het bruidspaar zich even onder de gasten.

BAN BAILA UN WALS

Als er gedanst wordt bij de receptie dan 'opent' het bruidspaar het feest met een wals. Als het bruidspaar de begintonen gedanst heeft, mogen andere paren zich op de dansvloer begeven. Vaak volgen de schoonouders of naaste familieleden en dan de andere gasten.

Als de bruid een kouseband om haar dij heeft, dan is het de gewoonte dat de bruidegom dit ergens gedurende de avond verwijdert met zijn tanden terwijl de vrijgezellen (mannen) om hem heen in de handen klappen en luid schreeuwen en lachen. De bruidegom gooit de kouseband in de groep mannelijke vrijgezellen die om hem heen staat.

Aan het einde van de avond verzamelen alle vrouwelijke vrijgezellen zich en dan gooit de bruid haar boeket in deze groep. Volgens het bijgeloof is de vrijgezel die de bloemen vangt de volgende om in het huwelijksbootje te stappen. (*Misschien wel met de vrijgezel die rondloopt met de kouseband van de bruid?*)

BOLO PRETO

Een trouwerij zonder '*Bolo Pretu*' is haast niet voor te stellen. Letterlijk vertaald betekent het zwarte taart. De taart dankt de naam aan haar kleur. Het is een donkere vruchtentaart.

Het maken van deze taart gaat niet in een klap en een zucht. Dagen van tevoren of zelfs weken vóór het trouwfeest moeten bepaalde ingrediënten goed trekken en rijpen.

Een gedeelte van de *Bolo Pretu* wordt geglaceerd, dat betekent dat het nog een mooie suikerlaag krijgt waarna het midden op de *mesa di bolo* (tafel waar alle taart op staat uitgestald) geplaatst wordt. Het andere gedeelte van de bolo wordt ongeglaceerd gerold in mooi papier en verpakt in speciale cake-doosjes (*caha di bolo*) om mee naar huis te nemen. Elke gast krijgt een *caha di bolo* mee zodat hij of zij thuis nog kan nagenieten van het mooie feest.

In diezelfde *Caha di Bolo* zit meestal een stukje geglaceerde *Bolo di manteca* (boter cake) en *Tèrt*, soms ook *Bolo di fruta* en snoepgoed. De *Tèrt* is een taart met een droge korst en een vulling. Deze vulling kan een fruitmengsel zijn van bijvoorbeeld pruimen. Soms is het een vulling van o.a. geraspte kokosnoot, *almendra* (amandelnoten) of *cashupete* (cashewnoten). De vulling heeft verschillende kleuren, groen, roze, blauw en geel.

CAHA DI BOLO

De taartdoosjes (*Cahi di bolo)* zijn vaak uniek, omdat ze met de hand versierd worden. De versiering is vaak een eigen ontwerp. De kleuren passen bij de decoratie. Soms is men weken van tevoren bezig met het maken en versieren van de dozen. De doosjes worden versierd met lint, mooie kleuren papier en tule. Op een klein kaartje is de naam van de

bruid en de naam van de bruidegom en de datum van het huwelijk geschreven. De dozen worden gevuld met verschillende stukken taart en snoep. De *Caha di bolo* wordt aan het einde van de avond, bij het afscheid, uitgedeeld. Samen met de *recuerdo.*

DULCE DE LECHE

Het snoepgoed in de taartdozen bestaat uit almendra's, soms ook chocola en dulce de leche.

RECUERDO

Als aandenken aan het huwelijksfeest geeft het bruidspaar de gasten een klein cadeautje mee. Dit kan van alles zijn, een kristallen vaasje, een porceleinen bakje, een porceleinen figuurtje, een sieradendoosje, een religieus artikeltje.

HUWELIJKSREIS

Het bruidspaar maakt vaak samen een korte huwelijksreis (Honeymoon) ter afsluiting van de plechtigheden.

LITERATUUR

Tijdschriften

E Noticia : boletin informativo di iglesia catolico na Aruba – no. 80, december 2003
Entre otro - maart 1994 (Cosnan di antes)

Boeken
Encyclopedie van de Nederlandse Antillen
Culureel mozaïk van de Nederlandse Antillen / R. A. Römer
Volkskunde van Curaçao / Nicolaas van Meeteren
Savaneta: awor y antes / G. Van Veen
Buiten de schaduw van de gouverneurs / W.F.M. Lampe
Nos tur por siña / Atan Lee
100 vragen over trouwen / H. Van Nulandt
Hoe wat waarom? / A. Leokum

Bijlagen
Casamento no ta pa mucha

Aanbevolen:
Sambumbu deel 1 + 10 / Paul Brenneker

Tekening
Van: Jaap Kramer - Uit: matrimonio i seksualidat / J.J. Schreuder